

Kulturskolan magasin

NR 5.2019

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

KRAFTSAMLING I NORRBOTTEN

Stor förväntan
på viktigt projekt

Forskare konstaterar

MUSIKUNDERVISNING BRA FÖR HJÄRNAN!

Fenomenet
Falköping

Dansen

växer med

rekordfart

NEDSKÄRNINGAR FÅR KONSEKVENSER

Möt kulturskolan i Örnsköldsvik

»Djupast sett är detta ännu ett slag mot glesbygden.«

Jalle Lorensen,
Kulturskolerådets ordförande

Innan skolbussen går

OM SUNDBYBERGS KOMMUN skulle haft samma befolkningstäthet som Arjeplogs kommun skulle det bott 2 människor i Sundbyberg. Om Arjeplog haft samma befolkningstäthet som Sundbyberg så hade det bott drygt 85 miljoner i Arjeplog. Exemplet visar skillnaden på förutsättningar för Sveriges kommuner. I vissa delar av Sverige är det långt mellan människorna, och just därför har vi organiserat verksamheter på olika sätt.

Detta gäller också kulturskolor med undervisning under elevernas skoldag, särskilt i de delar av Sverige där annars logistiken rest oöverstigliga hinder. Skolbussen går och med den försvinner eleverna och möjligheten att bedriva kulturskola. Genom ett klokt system under över fem decennier har rektor på varje skola haft möjligheten att göra en bedömning i fall elever får gå ifrån ordinarie skolundervisning för att ta del av instrument- och sångundervisning. Detta är nu ifrågasatt efter att Skolinspektionen har lagt ett föreläggande om vite på 500 000 kr till Gislaveds kommun. Skolinspektionen hävdar att Gislaveds kommun inte uppfyller författningskraven avseende att kommunen säkerställer att eleverna i grundskolan fullgör sin skolgång. I beslutet hänvisar Skolinspektionen till den del av Skollagen som beskriver vad rektor får ge ledigt för.

Givetvis har Kulturskolerådet agerat omedelbart i frågan och arrangerat ett möte mellan Gislaveds Musikskola, SKL och

Statens Kulturråd. Vidare har vi fört en dialog med berörda myndigheter och departement samt ställt frågor till samtliga partiets talesperson i kulturfrågor kring vad de är beredda att göra i frågan. Är de beredda att göra en justering av skollagen?

Frågan angår inte bara oss som är aktiva i kulturskolan. Djupast sätt är detta ännu ett slag mot glesbygden när hänsyn inte tas till det avlånga landet Sveriges inbyggda logistiska hinder.

Att slå sönder ett framgångsrikt femtioårigt samarbete mellan skola och kulturskola får oerhörda konsekvenser. Nu måste man på nationell nivå utreda frågan! I detta måste Barnkonventionen vägas in där artikel 31 föreskriver kultur till alla barn. Svensk kulturskola är beredda att ta på sig det uppdraget – i fall vi får träffa barnen innan skolbussen går!

I DETTA NUMMER

- 8 Dans i Falköping
- 12 Musik för hjärnan
- 16 Samverkan i Norrbotten
- 19 Möt kulturskolan i Örnsköldsvik

Jalle

KULTURSKOLERÅDET

Bagatell

musikprodukter

**Skolstarts-
erbjudande!**

Nyhet

Super LED lampa
6-8 timmars batteritid
alternativt nätanslutning. (15st ledlampor)
Passar även till våra
Klavernotställ.

Livstids Garanti på alla teleskopnotställ

Notställ + vagn

Från
7 500 kr

En vagn
kommer lastad...

med världens mest sålda notställ
• Liten vagn + 12 notställ
• Mellan vagn + 18 notställ
• Stor vagn + 18 notställ
Oslagbar kvalitet med livstids garanti.

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande
med bl.a. 85 %
av den ameri-
kanska marknaden och
75 % av den franska.
Inga skruvar - bara att
dra upp och ner.
Snygg design som
passar i alla miljöer.
Finns i olika modeller

KLAVERNOSTÄLL

"Nothajen" slukar alla dina notblad,
böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

ORKESTER / KÖRSTOL

"Sitt rätt"

Akustik-skärmar

Alla priser exkl moms

Flyttas mycket enkelt.

Garanti 10 år på Flygel- och pianomedar

Passar till alla
pianon och flyglar.
Kullagrade dubbel-
hjul av hög kvalitet.

Medar flygel

Även för
Digitalpiano

Medar piano

PIANO PALLAR

BACH

AMADEUS

Något mindre och
smidigare än store-
bror, men absolut lika
stabil och solid.

+46 (0) 13-527 50 • info@bagatell.se • www.bagatell.se

Välkommen till

Barnens musikbutik.se

Kul och musikriktiga instrument!
Även musikböcker, presentartiklar,
tillbehör mm.

www.barnensmusikbutik.se

flipForms

Snabbt omställbar
undervisningsplattform
mellan scen och gradäng.
Rullas iväg.

Tel 0523-22517
Sparta System AB

Det finns mer på vår hemsida
www.spartasystem.se

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från
110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders
inbetald hyra av från priset. Läs mer på
WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 388 40
arvid.m.holm@springarn.se

REA

MUSIKINSTRUMENT
NOTTAVLOR – NOTER
till skolor och privatpersoner

REA

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

Etablerad 1958

www.sareco.se info@sareco.se Tel 026-61 74 60

OBOEFROSSA

24 – 26 januari 2020

på Musikaliska/Nybrokajen 11

Nu är det äntligen dags att frossa i orkestrens
elegantaste blåsinstrument, oboen! Kom och
upplev frossan tillsammans med ett stort
gäng oboister från hela Sverige, bland annat
Kungliga Filharmonikernas solooboist Jesper
Harryson som är frossans huvudsolist.

Info www.musikaliska.se

Målgrupp från 10 år, alla som spelar oboe:
barn, unga amatörer, pedagoger, studenter och
professionella

Pris 950 kr/850 kr* alternativt 550 kr/450 kr*
(ungdom under 26 år) *RUM/SOF-medlem

Info & anmälan lena.jakobsson@musikaliska.se
senast 1 december 2019

BLÅSAR
SYMPHONIKERNA

Länsmusiken
I STOCKHOLM

Musikaliska

IB WAHLSTRÖM

BILDMATERIAL

BESTÄLL SKOLKATALOG!

ibwahlstrom.se

Spela på skoltid

FRÅGAN OM ATT KUNNA få ha kulturskoleundervisning under skoldagen har flitigt diskuterats den senaste tiden. Bland annat på grund av Skolinspektionens beslut angående Gislaved. Utbildningsministern har kommenterat frågan:

– Det är positivt att kulturskolan bedriver sin undervisning på skolorna så att elever inte behöver vara beroende av att ta sig till en annan plats, kanske långt ifrån sitt hem, för att ta del av kulturskolans verksamhet, skriver Anna Ekström, Utbildningsminister.

Information om vad som gäller tas nu fram av Kulturrådet och Skolverket och presenteras i oktober.

Fler kulturskolor nedläggningshotade

DEN NYA STUDIEN Framtida möjligheter för kulturskolan visar att fyra av tio kommuner ser en negativ utveckling med besparingar för kulturskolan framför sig. 14 kommuner uppger att det finns hot om nedläggning.

Kulturskolorna, den enskilt största offentliga satsningen på barnkultur i Sverige, spelar en betydande roll för ungas möjligheter att utöva kultur. Tusentals unga deltar dagligen i verksamheten. Rapporten finns på Kulturskolerådets hemsida.

Kulturskoledagarna 2020

VÄLKOMMEN TILLBAKA till Kulturskoledagarna 2020! Evenemanget sker 25 till 27 mars 2020 på Quality Hotel Friends i Solna. Nu finns möjlighet att anmäla sig och få fakturan på detta år.

Kulturskoledagarna är årets viktigast mötesplats för de som arbetar för att stärka ungas möjligheter till kulturutövande. Kulturskolerådet önskar er välkomna! Information och anmälan finns på Kulturskolerådets hemsida.

FORTSÄTTNING FÖLJER...

MATS JONSSON

Stipendier

ATT SÖKAS AV

Gitarrister & Dragspelare

**NYTT FÖR I ÅR
ÄR STIFTELSENS
STORA STIPENDIUM
OM 100.000 KR**

**Det finns även ett antal mindre
stipendier att söka.**

Stipendierna kan sökas av personer födda 1984 eller senare, verksamma inom populärmusikens område. Obs! Stipendierna är inte avsedda för grupper.

ANSÖKNINGSBLANKETT SAMT YTTERLIGARE INFORMATION

www.musikaliskaakademien.se/hagstrom | 08-407 18 02 | adm@musikaliskaakademien.se

KULTURSKOLEKLIVET

Sök vårens kurser som ges i samarbete mellan Stockholms konstnärliga högskola (SKH) och Stockholms universitet (SU)

- Dans för barn och unga - didaktik 2, 7,5 hp (SKH)
- Dramaturgi - från text till utforskande processer med barn och unga, 7,5 hp (SU)
- Film och skapande i kulturskolan, 7,5 hp (SU)
- Kulturskoledidaktik: grupp och individ, 15 hp (SU)
- Specialpedagogik med inriktning mot kulturskolan, 7,5 hp (SKH), sommarkurs

Läs mer på:

SKH: uniarts.se/studera-vid-skh/kulturskoleklivet

SU: su.se/hsd/kulturskoleklivet

STOCKHOLM | STOCKHOLMS
UNIVERSITY | KONSTNÄRLIGA
OF THE ARTS | HÖGSKOLA

Stockholms
universitet

DET ÄR SÅ JAG SÄGER DET

Carolina Remstam,
enhetschef i Örebro

Om lycka och oro

MEDARBETARSAMTALENS tid är här. Jag sitter ner med var och en av pedagogerna på kulturskolan för timplånga samtal om deras uppdrag och arbetsmiljö. Medarbetarsamtalet beskrivs ungefär som ett utvärderande samtal om medarbetarens prestation och utveckling. Prestation och utveckling kan kännas... krystat. Därför kan medarbetarsamtalet ses som lite påtvingat. Lite olustigt. Ett samtal där vi både ska framhäva oss själva och berätta vad som behöver utvecklas. Hursomhelst, det finns en färdig mall att använda med rubriker och frågor, något som är vanligt numera i offentlig verksamhet. Det anses bra att arbetsgivaren signalerar sammanhållning och att vi vet att alla samtal ska behandla samma saker.

Mallen till trots, en kort stund in i samtalen inträffar något med i stort sett alla jag pratar med. Det drar iväg! Samtalen fylls av vindlande tankegångar och vardagsnära anekdoter. Vi pratar om lycka och oro. Vi pratar om konst och kultur. Om genombrott och triumfer, när elever överkommit hinder. Vi pratar om stugan. Om härliga universitetsår som aldrig kommer igen. Yogan. Betungande stress. Svamppromenaden. Vi pratar om sjukliga föräldrar, om besvärliga lämningar på förskolan, om skilsmässor. Ryggproblem. Livets mening. Vi pratar om allt. Det blir många skratt. Och ibland gråt.

»Människan som person framträder genom

»Samtalet är satt i skymundan idag. Det är inte särskilt trendigt att få sitta en hel timme och språkas vid. Istället kommunicerar vi snabbt, med foton på Instagram eller högst 280 tecken på Twitter.«

att träda i relation till andra personer.« Orden är filosofen Martin Bubers, ur hans *Jag och Du* från 1923. Jag tänker ofta på dessa ord nu för tiden, när jag sitter i medarbetarsamtal. Vi blir till inför varandra, målar upp bilder. I samtalet träder vi långsamt fram för varandra. Det känns inte som rollspel eller som om vi förskönar.

Genom ett timplångt samtal i lugn och ro får vi en möjlighet att förstå den andre. Det är som

om människor verkligen längtar efter att få bli sedda och förstådda. »Alla vill bli förstådda nu för tiden«, utbrister den bittra Vera i Kristina Lugns pjäs *Nattorienterarna*, som i år har 20 år på nacken. Det gäller fortfarande.

Samtalet är satt i skymundan idag. Det är inte särskilt trendigt att få sitta en hel timme och språkas vid. Istället kommunicerar vi snabbt, med foton på Instagram eller högst 280 tecken på Twitter.

Fram träder en ofullständig och förenklad bild av oss själva. Missförstånd och kränkthet är inte sällan följden.

När vi pratat klart och pedagogen lämnat rummet, dröjer sig en märklig känsla kvar hos mig. Det känns som om det ligger en hög av sepiafärgade polaroidbilder kvar på bordet. Bilder av familjemedlemmar, universitetsdrömmar, konstupplevelser och elevmöten ligger där utspridda. Den där mallen, den ligger också där längst ner, lite hopskrinklad och nedstänkt med kaffebläckor, visst – men använd är den.

För My Lundblad, Sigrid Pettersson och My Winroth är dans en självklar del av livet. De dansar i Musikskolan i Falköping, där dansen växt med raketfart. Får man tro deras lärare så är det barnen själva som ligger bakom den tillväxten.

text & foto David Berjlund

MUSIKSKOLAN I FALKÖPING huserar på Ållebergsgymnasiets område. Danssalen ligger i en tegelbyggnad som utifrån ser låg och mörk ut, men därinne är det ljus och öppet som i en utomhuskatedral. Vid kvart över fyra droppar eleverna i en av dansgrupperna här in, några pratar med läraren, Josefin, som samtidigt letar upp musik till dansen. Halvfem är 17 tjejer på plats i en cirkel på golvet, och Josefin startar en presentationsrunda. Snart kommer turen till My Lundblad.

– Jag heter My och gillar delfiner, säger hon.

Strax efter henne berättar Sigrid Pettersson att hon gillar katter, och My Winroth säger att hon älskar att rida.

Sedan dansar de, och alla de andra, i nära en timme. Uppvärmningen går över i övning av olika stegkombinationer. Josefin ropar snabba instruktioner genom musiken – »pas de bourré, preparation, piruett!« – och när det behövs kollar tjejerna in varann för att se hur man gör. Det ser rätt svårt ut. Och fritt, och roligt.

De avslutar med en dans från förra läsåret. Hur går den? Alla tvekar. Men sedan dansar de, och då sitter den.

Efteråt säger My L, Sigrid och My W att den

där sista dansen var typisk för vad de gjorde förra året.

– Då var det mer ... tjejiga låtar, eller vad man ska säga, säger My L och My W fyller i:

– Mer disco och jazz. Nu är det mer modern dans, den är mer känslösam, långsammare och med mer komplicerade steg.

– Jag tycker det är roligare nu, jag vill ha lite utmaning, säger Sigrid.

De är engagerade, och ser helt frågande ut inför frågan om varför de dansar. Det är kul, bara. Fast det går att reda ut vad det är som är så kul:

– Man träffar ju nya och gamla vänner, säger My W, och de andra fyller på: musiken är kul, och att lära sig nya saker. Som den moderna dansen nu då, med steg som de inte ens visste fanns.

ALLA DE HÄR TJEJERNA bor »på berget«, närmare bestämt Mösseberg, på andra sidan stan, med föräldrar, syskon och katter. De går i samma skola – My L i trean, My W och Sigrid i samma fjärdeklass – och har fullt upp på fritiden. Sigrid orienterar med My W, som dessutom spelar piano och rider. Och My L spelar fotboll.

– Gör du? Jag med, i FKIK, ropar Sigrid glatt. →

ÄN ÄR DANSSEN

My Winroth och Sigrid
Pettersson har dansat
länge i Musikskolan i
Falköping, och gillar att
det blivit mer modern
dans på sistone.

SJÄLVKLAR

Jo, där är My L också med, i Falköpings kvinnliga idrottsklubb. Och när My W berättar att hon spelar piano i Musikskolan säger My L att hon spelat trumpet, och Sigrid ropar till igen – »jag med!« – och det visar sig snart att de har provat just trumpetspel allihop.

Lite svårt är det att hinna med alla aktiviteter, men det är tydligt att dansen är högprioriterad – fast de är lika eniga om att de nog inte kommer att dansa när de blir vuxna. Kanske inte ens i nian eller så. Då, tänker de, kommer det att vara för mycket annat som kräver ens tid.

MEN ÄN SÅ LÄNGE är dansen självklar i deras liv, och dans finns lite överallt. I spelet Fortnite till exempel, där spelfigurerna dansar. Fast ... Fortnite är ute nu, säger tjejerna. Appen TikTok är det däremot många som har, och i den kan man filma och lägga ut egen dans, och så kollar man varandra, och ger likes. Det är som

My Winroth, Sigrid Pettersson och My Lundblad har många aktiviteter på fritiden. Dansintresset är rätt självklart, och de säger att nästan alla de känner dansar.

att man är i samma rum, säger My L.

Dansen tar plats i livet genom ett sånt dansmedium, det gör den förstås också med musikskolans dans, och genom dansföreningarna i Falköping. My W dansar disco i en av dem.

– Och när jag spelar fotboll på rasterna står jag ibland och dansar på planen, när jag väntar på att bollen ska komma, säger hon.

I Musikskolan i Falköping – som alltså heter musikskola, fast den också har slöjd, bild och form och drama – har antalet dansare ökat dramatiskt. När Josefin kom tillbaka efter sin föräldraledighet för sex år sedan fanns det sju danselever. Nu är de 130, mellan 4 och 18 år – och dessutom har hon pyttedans med 2–3-åringar på förskolorna. Josefin tar inte åt sig äran, hon säger att hon försökte tjata tillbaka gamla elever utan någon särskild framgång. Men när barnen spred budskapet hände det. Som Sigrid, hon började när hon var fem, och sedan drog hon med kompi-

sar till dansen, My W till exempel.

Nu har musikskolan öppna lektioner och kompisveckor så att de som är intresserade kan prova på. Och även om My L, My W och Sigrid har lite svårt att säga vad som fängade dem i

början – de var så små då, My L var bara tre – är det tydligt vad de tänker om varför de som provar nu vill fortsätta: de talar direkt om Josefin. Om hennes sätt att leda, att hon är snäll men säger till när någon tramsar, att hon kan tipsa om vad man kan öva på hemma utan att kräva att man gör det. Det ger bra stämning.

– Om man säger att man inte klarar något kan Josefin hjälpa en, säger My L.

– Ja, då kan hon säga »då kan du träna på det här steget, så att du kan göra det här«, säger My W.

– Så om man övar på chassé kanske man kan göra chassé och snurr sedan, förklarar My L.

EN SAK ÄR LITE KONSTIG: från sexårsåldern och uppåt är det i stort sett inga killar med på dansen. »De sitter hemma och spelar«, säger tjejerna. Sedan kommer My L på att någons lillebror var med några gånger – fast han släckte lampan hela tiden, mycket störande – och My W säger att visst var det väl två killar på skolan som dansade ett tag? Jo, säger Sigrid, men de vågar inte ens berätta det.

– Det är för att inga andra killar gör det, tror jag, säger hon.

Det blir en tjejig grej?

– Ja. Men det är det inte! ■

***Och när jag spelar
fotboll på rasterna
står jag ibland
och dansar på planen,
när jag väntar på att
bollen ska komma.***

Läraren är avgörande för att många dansar här. »Om man säger att man inte klarar något kan Josefin hjälpa en«, säger My Lundblad (i förgrunden).

MUSIKUNDERVISNING BRA FÖR BARNNS HJÄRNOR

Assal Habibis forskning vid Brain and Creativity Institute in California har gett klara bevis på att musikundervisning exempelvis bidrar till en bättre kognitiv förmåga hos barn, men också till en ökad förmåga till medlidande och empati.

Barns hjärnor påverkas positivt av musikundervisning. Det understryker resultaten från en omfattande studie som startade 2012 i Los Angeles. Klart är att musikundervisning gör positiva avtryck i hjärnan samtidigt som barnens kognitiva, sociala och känslomässiga förmågor utvecklas. Detta enligt universitetslektorn Assal Habibi vid Brain and Creativity Institute in California som gästade Karolinska institutet i våras.

text & foto Magnus Nygren

DET ÄR KUL att spela musik. Men det är också svårt. Man ska ta in information i form av noter, översätta dem till meningsfulla ljud som också går att förändra genom att förflytta fingrarna. Man ska lyssna, anpassa sig till rytmiken, komma ihåg nyanserna i musiken. Spelar man med andra ska man synkronisera med dem, vara uppmärksam och interagera känslomässigt med andra och i den klassiska världen även anpassa sig till en dirigent. Det är många processer, inte minst för ett barn. Att musikundervisningen påverkar barn positivt är uppenbart, men hur? Påverkar det även utvecklingen när det gäller icke-musikaliska färdigheter? Och vad händer i och med hjärnan? Blir man smartare?

PROJEKTET BRAIN and Music Program startade 2012 i Los Angeles med intentionen att ta reda på detta, fysiologiskt men också ur ett kognitivt, socialt och emotionellt hänseende. För att kunna undersöka hela processen inledde Brain and

Creativity Institute vid University of Southern California ett samarbete med Youth Orchestra of Los Angeles. Målgruppen var sexåringar som just inlett en systematisk utbildning i nämnda ungdomsorkester och som kom från hem i socio-ekonomiskt utsatta områden i Los Angeles. Dessutom deltog två kontrollgrupper, en med barn som var aktiva inom idrott och en där barnen inte var organiserade i någon aktivitet. Sedan starten har studien följt de sammanlagt 75 barnen med återkommande träffar med intervjuer och tester där hjärnans aktivitet mättes med både MRI (magnetisk resonanstomografi) och EEG.

– **VI HAR TRÄFFAT** barnen en gång om året, berättar Assal Habibi. De kom till vårt laboratorium och vi har gjort tester med dem vad gäller musikaliska färdigheter, förmågan att ta emot auditiv information, deras kognitiva förmågor som språkutveckling, IQ, och förmåga att fatta beslut. Vi har tagit EEG för att mäta →

Assal Habibi är universitetslektor i psykologi och ingår i fakulteten på Brain and Creativity Center i Los Angeles. Hennes föreläsning *The Brain's Crescendo: How music training impacts child development* arrangerades av The Cultural Brain Initiative vid Karolinska Institutet i Stockholm.

Studien visar även att musikutbildning har positiva effekter på det sociala och emotionella området. Intervjuer visade bland annat att barnens föräldrar upplevde sina barn som mindre aggressiva än innan de började utbildningen.

– Endast barnen i musikgruppen, genom svar från deras föräldrar, ansåg att aggressionsnivån minskat signifikant efter fyra års undervisning, säger Assal Habibi. De andra två grupperna ansåg istället att deras barn upplevdes som mer aggressiva. Och när det gäller hyperaktivitet ställde vi frågan »Hur hyperaktiv anser du ditt barn vara?«, och åter igen bedömdes barnen signifikant mindre hyperaktiva än vad de upplevdes som innan.

DET HÄR ÄR BARA några av de resultat som studien har fått fram. Och de går stick i stäv med den verklighet som råder där estetiska ämnen och idrott ofta är de som först får stryka på foten när budgetar ska stramas åt.

– Vår studie har gett tillräckligt stöd för att vi kan säga att musikutbildning har en signifikant roll för barns utveckling och att den har potential att förbättra färdigheter inom inte bara musik, säger hon.

För henne personligen är det också det större sam-

manhanget som är viktigast.

– Barnen vi arbetar med kommer från resurssvaga områden. Vi kan inte motverka fattigdom och stress i varje enskilt barns liv. Men vi kan ge barnen verktyg att bättre möta dessa faktorer och motverka dem, och jag ser musikutbildning som ett av dessa verktyg. ■

deras auditiva perception och vartannat år har vi tagit bilder på deras hjärnaktivitet i vår MRI-scanner. Vi gav dem uppgifter och studerade sedan deras hjärnaktivitet under tiden de genomförde uppgifterna. Scannern var rätt utmanande för sexåringarna, vi var tvungna att hitta på historier om hur den var ett rymdskepp och att vi var på väg på en rymdresa, säger hon.

MEN »RESAN« med MRI-scannern gick inte ut i rymden utan snarare in i det neurologiska systemet. Och där hände det saker. Resultaten från testerna som handlade om förmågan till beslutsfattande visade exempelvis att aktiviteten i hjärnan frontala delar, vilket också är den del som »ansvarar« för beslutsfattande, var större hos barn i musikgruppen än hos andra. Efter tre års musikutbildning kunde de dessutom avläsa mätbara skillnader i

hjärnans struktur hos musikbarnen jämfört med barnen i kontrollgrupperna. Det är samma skillnader som finns även hos vuxna, när man jämför musiker med icke-musiker.

– Det verkar som att hörselvägarna (auditory pathways) hos barnen i musikgruppen mer liknar de hos vuxna, så som ett resultat av musikundervisning förbättras utvecklingen och mognaden av de hörselvägar som förmedlar auditiv information i hjärnan, säger Assal Habibi.

Hon understryker samtidigt att ha en bättre auditiv perception inte enbart är bra i förhållande till musik.

– Det ger en bättre språkuppfattning, vilket är bättre för kommunikation, säger hon.

»Vår studie har gett tillräckligt stöd för att vi kan säga att musikutbildning har en signifikant roll för barns utveckling och att den har potential att förbättra färdigheter inom inte bara musik.«

Webbsidor:
• dornsife.usc.edu/bci/brain-and-music
• www.kulturel-lahjarnan.se

VAR MED OCH RÄDDA LIV

Ge en gåva på redcross.se

90 SVENSK
KONTROLL
INSAMLINGS
KONTROLL

90 SVENSK
KONTROLL
INSAMLINGS
KONTROLL

När du ger en gåva kommer dina uppgifter
att behandlas av Svenska Röda Korset.
Läs mer på www.redcross.se/personligintegritet

Svenska Röda Korset

REA

MUSIKINSTRUMENT
NOTTAVLOR – NOTER
till skolor och privatpersoner

REA

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

Etablerad 1958

www.sareco.se info@sareco.se Tel 026-61 74 60

webshop
www.nilton.se

ANNONSERA I

Kulturskolan magasin

*Nyttja Kulturskolan magasin
vid försäljning, meddelanden,
personalrekrytering med mera!*

FÖR MER INFO OCH ANNONSPRISLISTA 2020 KONTAKTA OSS!

mejla: annonser@kulturskoleradet.se

UTGIVNING 2020

NR	MANUSSTOPP	UTGIVNING
1	15 jan	v. 8
2	17 feb	v. 11
3	8 apr	v. 20
4	10 aug	v. 39
5	7 okt	v. 44
6	4 nov	v. 49

Spännande – men ansvarsfullt. Så ser Åsa Lundmark på det projekt hon är satt att leda de kommande tre åren.

STORA FÖRVÅNINGAR

Luleå. Ett treårigt projekt. Två miljoner satsade kronor för att barn och ungdomar ska få en mer jämlik chans till kultur.

– Det finns en oerhört stor förväntan på det här, säger Åsa Lundmark.

text & foto Johan Håkansson

ALLA BARN OCH UNGA har en rätt till att få utöva kultur.

Men förutsättningarna skiljer sig åt beroende på var du bor.

Men behöver skillnaderna vara så stora? Nej, kanske de går att minska med samverkan, smarta lösningar och kreativitet.

Projektet kallas för »Kulturskola i hela landet«, det finansieras med medel från Arvsfonden och syftet är just att försöka sudda ut ojämlika förutsättningar.

– Vi vet att ungas möjlighet till kulturutövande skiljer sig stort mellan kommunerna. Vi har startat detta projekt för att se om ett utökat samarbete mellan kommuner kan ge fler barn bättre möjligheter, säger Torgny Sandgren, Kulturskolerådets generalsekreterare.

Norrboten, Västmanland och Örebro län har valts ut till projektet och tanken är att resultatet sedan ska fungera som inspiratör för övriga Sverige.

– Det fanns fler regioner som ville vara med. Norrbotten valdes ut för att man redan kommit en bra bit på väg med samverkan. Därför blir det enklare att under projektiden hitta metoder och arbetssätt, säger Sandgren.

Samverkansstrategen Åsa Lundmark i Luleå har utsetts till en av projektledarna. Under de tre åren ska hon arbeta heltid med »Kulturskola i hela landet«.

– Det känns superkul. Det är ett drömjobb för mig, faktiskt, att få hålla på med barn och ungas rättighet att utöva kultur.

VI TRÄFFAS I ETT konferensrum på Kulturens Hus i Luleå. Åsa Lundmark har precis börjat att arbeta med projektet och säger att det känns spännande – men också ansvarstyngt.

– Jag har sällan påbörjat ett jobb där jag har känt mig så efterlängtat. Särskilt från kulturskolorna. Så jag känner stor förväntan, men även en press. Hjälp, ska jag kunna leverera.

Men leendet och blicken säger att hon inte verkar vara allt för orolig. Snarare sugen att börja greppa tag i det arbete hon har tilldelats.

– Jag brinner för det här. Jag kommer ju själv från en liten kommun, Arvidsjaur i Norrbotten, och vet hur viktigt det var när det gjordes möjligt att få utöva teater eller att få lära sig ett instrument i skolan. Kultur är ju nästan där man definieras som människa. Vi är ju uttrycksfulla varelser.

Totalt är det fem personer som ska leda pro-

jektet. I Norrbotten är det Åsa Lundmark som ska leda på heltid, men i både Västmanland och Örebro län har man valt två personer som delar på två heltider.

Just nu befinner man sig i en inventeringsfas. Hur ser det ut i de olika länen och de olika kommunerna? Ska man välja olika vägar?

– Vi har träffats en gång och diskuterat. Vi är överens om att vi ska försöka olika saker och att vi står inför olika utmaningar. Till exempel är ju Jokkmokks kommun lika stor till ytan som hela Västmanlands län. Så vi måste testa lite olika.

Är det så enkelt att större kommuner har bättre förutsättningar för kultur, eller hur ser det ut?

– Större städer har större tekniska möjligheter. Men där kan det å andra sidan finnas köer, som man i sin tur slipper på mindre orter. Ojämlikheten kan se ut på olika sätt.

– Men vad statistiken visar tydligt är att Norrbotten når fler killar rent andelsmässigt än riket i stort, vilket är kul med tanke på den fördom som finns om oss här uppe, där killar ska jaga, fiska och sporta. Men ser man till riket i stort så når barn som har föräldrar med eftergymnasial utbildning i högre utsträckning kulturskolan.

Så vad ser du framför dig? Hur kommer detta projekt att gestalta sig?

– Det vill jag delvis kolla med kidsen själva. Vad vill de göra? Men jag ser att vi tillsammans gör en kraftsamling och når samverkan överkommungränserna. En kommun kanske inte har råd att heltidsanställa en danslärare, men med samverkan kanske det går att lösa.

– Redan i dag finns flera bra exempel, även på samverkan mellan kulturskolor och föreningar. Man hjälps åt. Det kan handla om studieförbund, Svenska kyrkan, men även ideella kulturföreningar.

ÅSA LUNDMARK SÄGER att hon redan kontaktas av många kulturskolelärare som hört av sig med idéer. Någon vill ordna ett läger, en annan ser något annat framför sig.

– Det finns en stor förväntan och många tycker att projektet är jätteviktigt.

Varför är det så viktigt?

– För mig är det ytterst en demokratifråga. Kultur är den sista demokratiposten – rätten att få utöva kultur. Och kulturen ska vara fri, men ibland behövs det att man kan styra lite med skattemedel.

Två miljoner kronor låter mycket – men vad kommer egentligen pengarna att räcka till?

– De täcker ju vår arbetstid, men det finns inte jättemycket fria medel som vi kan gå in med. Därför gäller det att hitta hållbara lösningar som är hållbara även när projektet är slut. Men vi märker ju att det finns en politisk vilja att det här är viktigt.

Så om vi träffas här om tre år när projektet är slut – vad vill du kunna berätta då?

– Då vill jag stolt kunna berätta om de mindre kommunerna som fick utökade möjligheter och skolor som börjat erbjuda ämnen och kurser som de barnen inte hade någon möjlighet till 2019. Exakt vad det är vet jag inte i dag. Det gäller att vara lyhörd och ta de chanser som dyker upp. Men i det digitala landskapet finns möjligheter och eftersom kulturskolan inte följer någon läroplan är vi fria att erbjuda vad som helst. ■

Det gäller att vara lyhörd och att ta vara på de chanser som dyker upp, säger Åsa Lundmark.

Trombonen intresserar barn i Luleå.

»Vi gick på semester med beskedet om nedskärningar som en present«, säger Alexandra Johansson, längst till vänster, här med några andra musiklärare i Ö-viks kulturskola.

DRASTISK NEDSKÄRNING I Ö-VIKS KULTURSKOLA

LANDET RUNT

Örnsköldsvik är hockey och industri – och en kulturskola som med samarbeten och eleven i centrum vuxit sig stark. Nu skärs deras budget ner drastiskt, med en fjärdedel på ett år. Hur gör man en sådan åderlåtning utan att förblöda?

text & foto David Berjlund

FRÅN VARVSBERGET ser man Örnsköldsviks centrum, över havet och bostadsområdena som sträcker sig bort mellan höga kustenhöjderna. Det är bara en liten del av kommunen, men när kulturskolechefen Ann-Catrin Brandtlin bjuder på lunch där känns den där överblicken ändå symbolisk: i Ö-vik har man byggt kulturskola med sikte på helhet och sammanhang.

För eleverna handlar det om att få spela med fler, med proffs, få förebilder och vägar vidare, hela tiden.

– Vi ger eleverna sammanhang med andra, då tappar de inte intresset, säger Ann-Catrin.

Stoltheten och glädjen är tydlig när hon berättar om arbetet och hur de, i en kommun med drygt 56000 invånare, når över 5000 barn per år och har 1500 inskrivna deltagare i kurser.

– Fantastiska år har det varit! Men det här är inget kul, säger Ann-Catrin.

»Det här«, som upptar hennes och hennes medarbetares tankar och tid nu, är nedskär-

ningsbeslutet som togs i juni: Fem miljoner försvinner på ett år. 10 av 33 pedagogtjänster ska bort.

– Med mindre pengar från staten till kommunen spricker bildningsförvaltningens budget, och jag har full förståelse för att man då tittar på verksamhet som inte är obligatorisk, men det här beslutet är fattat på dåliga grunder, säger Ann-Catrin.

Ledande politiker har gått ut och sagt att elever och anställda inte ska drabbas – »hur skulle det gå till i en verksamhet där 95 % av pengarna går till personal?« – och frågan är om de vet vad de skär i.

– Jag har skickat min konsekvensanalys till ... gud och alla människor, höll jag på att säga, men likafullt verkar det inte ha gått in.

I Ö-VIK ÄR KULTURSKOLAN inte ett hus. Personalen har kontor på Nolaskolan i centrum, men jobbar över hela kommunen,

»Jag har skickat min konsekvensanalys till ... gud och alla människor, höll jag på att säga, men likafullt verkar det inte ha gått in.«

ANN-CATRIN BRANDTLIN

framför allt i och tillsammans med grundskolorna. Överhuvudtaget är samarbetande självklart här, och gränsvaktande ointressant: kan kulturskolan göra så att någon hemmasittare kommer till skolan åtminstone ibland så gör de det, och när några asylsökande mammor till barn i en sånggrupp också vill sjunga med sångläraren säger de ja. För att det är bra för folk i kommunen. Jo, de har målgrupper, kurser och köer – men utrymmet för improvisation är

viktigt, för att ge unga plats i skapande sammanhang.

För att det här pragmatiska tänket ska fungera är samarbetet inåt avgörande. Alla pedagoger möts varje vecka, och alla finns i ämnesöverskridande, geografiskt baserade arbetslag. De rekryterar på sätt de märker fungerar, och så gör

de kollegiebesök för att lära av varann. Samspelet ger överblick, överblicken ger eleverna nya möjligheter, och tanken är att alla elever är kulturskolans elever, snarare än en lärares.

SÅ DÄR HAR DET VARIT. Hur det blir är ännu lite oklart.

– Vi gick på semester med beskedet om nedskärningar som en present, säger Alexandra Johansson, en av de musiklärare som runt ett bord på Nolaskolan berättar om situationen.

Bredvid henne beskriver Johannes Lindh Ö-viks kulturliv som stort »men i smyg« – utan kulturscener, med svag mediebevakning, och utan att riktigt värderas. Han har föreläst i andra kommuner om hur man i Örnsköldsvik tar tillvara

På Kulturskolans öppna verksamhet kan man göra det man själv vill, med pedagoger tillgängliga. Gymnasieeleverna som kommer funderar på reptider och vad de vill göra.

Kulturskolechef Ann-Catrin Brandtlin måste nu jobba med av- i stället för utveckling. Hennes idé är att åtminstone behålla kompetenserna i kommunen, genom att samordna grundskolans och kulturskolans musikundervisning.

processtänket från El Sistema i hela kulturskolan. »Och så kommer det här.« Anders Eriksson undrar vilka barn som åker fyra och en halv mil till kulturskolan – han jobbar på skolor i Moälvens dalgång och befarar centralisering av verksamheten.

Frustrationen är tydlig. Hur bevisar man vad kulturskolan betyder för en elev som kämpar för att komma till skolan varje dag? Vad än beslutsfattarna tror så är det inte enstaka instrumentlektioner som kommer att ryka, det är lärarna överens om, utan en väv som rivs isär. Närvaron och relationerna de byggt på blir det inte mycket av om de ska stressa mellan skolor och bara dyka upp till lektionerna.

Josefin Stenmark är cello- och kontrabaslärare – en ovanlig kompetens, ett kap, sa Ann-Catrin tidigare, och själv tycker hon att hon fick sin dröm-tjänst här. Men hon är senast anställd.

– Och nu ändras tjänsten, så

jag får ta lektioner på lågstadiet och har lämnat en del elever, och jag vet inte, det kan bli så att mitt jobb inte finns kvar.

Två av hennes elever, Anna Lundberg och Julia Bergman, är också oroliga. Och arga.

– De säger att Ö-vik ska vara en kulturstad, och så drar de ned på kulturskolan, fast den växer. Jag fattar inte, säger Julia, och Anna fyller på:

– Jag är svinorolig. Jag har ju Josefin både i kulturskolan och på estetprogrammet, hon är ju nyast så hon kan bli sparad och jag vill inte tappa min kontrabaslärare. Det är ju min utbildning.

I BESLUTET OM nedskärning ingick att kulturskolan ska breddas och utvecklas – det låter nästan som att det skulle vara lättare att göra mer med mindre pengar. I praktiken betyder det att musiken, det stora ämnesområdet, får ta stöten, men mer än så vill inte politikerna säga om prioriteringarna.

Inför nästa budgetom- ➔

Örnsköldsviks kulturskola

- Musikskola sedan kommunbildningen 1970, blev kulturskola 2000, och är en del av bildningsförvaltningen.
- 42 pedagoger på motsvarande 33 heltidstjänster (innan nedskärningarna), indelade i arbetslag utifrån var i kommunen de jobbar. De hanterar anmälningar lokalt, och erbjuder ämnen utifrån de pedagoger som finns i arbetslaget.
- Kurser i bl a 11 blås-, 4 stråk-, 3 sträng- och tangentinstrument, slagverk, sång, musikproduktion/studioteknik, teater/drama/musikal/storytelling, film, foto, bild & form, jazzdans och balett. El Sistema på en skola i kommunen. Dessutom öppen verksamhet och projekt utifrån efterfrågan.
- 20 ensembler och orkestrar, från Ungdomssymfoniker och Dream Orchestra – inom El Sistema – till folkmusikgrupper och stråkorkestrar för barn från 3 år. Samt 40–50 band som repar på skolor och samlas till bandträffar ett par gånger om året.
- 1500 elever mellan 4 och 19 år inskrivna i elevregistret, ca 300 av dem har enskild undervisning (utifrån individuella behov). Ca 40 % killar. Med verksamheten inom skolan har man totalt ca 5200 deltagare per år.
- Har köer, som blivit kortare med den nya regeln att söka till en kurs tidigast ett år innan man uppnår lägståldern (olika för olika ämnen).
- Undervisning framför allt på kommunens grundskolor, på dagtid, men också på eftermiddagar och kvällar, i gymnasiekolans lokaler.
- Inga avgifter. Instrument hyrs ut.
- Föreställningar görs på skolorna, större föreställningar i Nolaskolans aula, i Pingstkyrkan och på Folkan-teatern.

gång ska det vara klart hur nedskärningarna ska göras. Men konsekvenserna syns nu. Inga nya elever tas in i höst – först måste de få koll på tjänsterna, säger Ann-Catrin, och lägger till att deltagarna såklart blir färre framöver. Än så länge har ingen sagts upp, men någon har sökt annat jobb och någon är föräldraledig, och vakanserna fylls inte.

Så nu jobbar hon med avveckling i stället för utveckling. Perspektiven blir korta och de generösa samarbetena ser ut att bli svårare framöver.

Kommer det att gå att göra det här utan att säga upp folk?

– Jag är tveksam.

Hittills har hon skurit 3,6 tjänster genom att Josefin och andra pedagoger tar musikun-

dervisning i grundskoleklasser. Då jobbar de mindre i kulturskolan, men är i alla fall kvar i kommunen, säger Ann-Catrin.

Och hennes idé om fortsättning – bara hennes än så länge, påpekar hon – är mer av den varan: grundskolan ropar efter musiklärare, och med fler tjänster som kombinerar grund- och kulturskola har man ju i alla fall personalen kvar som kulturbärare. Kulturskolan fortsätter ha närvaro och kontaktytor i skolan, och så skulle klassmusikens kvalitet höjas.

»Jag är svinorolig. Jag har ju Josefin både i kulturskolan och på estetprogrammet, hon är ju nyast så hon kan bli sparkad och jag vill inte tappa min kontrabaslärare. Det är ju min utbildning.«

ANNA LUNDBERG

Kanske, tänker hon högt, skulle kulturskolan helt ta över ansvaret för all musikundervisning. Det finns risker med

det, hon har sett hur det på andra håll suddat ut kulturskolan, men ... när man ska ta bort tio tjänster handlar det om att försvara kulturens plats överhuvudtaget. **Då blir den kompetens som ni byggt upp mest ett bidrag till grundskolan?**

– Jo. Men om man inte gör det så försvinner den ju helt. Och verksamheten blir mindre i alla fall. ■

»De säger att Ö-vik ska vara en kulturstad, och så drar de ned på kulturskolan ... «. Anna Lundberg och Julia Bergman är arga och oroliga.

KULTURSKOLEDAGARNA 2020

25–27 MARS

QUALITY HOTEL, FRIENDS, SOLNA

Nu har deltagaranmälan öppnat, säkra din plats redan nu! Diskussioner om aktuell politik, inspiration och erfarenhetsutbyten kring viktiga frågor utlovas.

Genom föreläsningar och seminarier tar vi bland annat upp relevansen av att lagstifta kulturskolan, lyssna på hur man lyckas motivera sig själv till framgång efter att ha blivit förklarad samt hur löser vi frågan att spela på skoltid!

Vi söker kulturinslag. Har dina elever gjort något spektakulärt som du vill visa upp för resten av landets chefer? Ansök idag!

Mer info och anmälan på
www.kulturskoleradet.se

KULTURSKOLERÅDET

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

B

PostNord

Klimatekonomisk
Posttidning

DET KOMPLETTA SYSTEM FÖR HELA KULTURSKOLAN

Du behöver inget annat.

Boka din personliga
demo nu på
www.speedadmin.com

 SpeedAdmin
SPFFD BY DESIGN